

Witold Kasperkiewicz, Maria Greta

System instytucjonalny wspólnot europejskich

Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Społecznej w Ostrołęce nr 1,
29-49

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SYSTEM INSTYTUCJONALNY WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

1. Rodzaje instytucji wspólnotowych

Trzy Wspólnoty Europejskie, czyli Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS), Europejska Wspólnota Energii Atomowej (EURATOM) i Wspólnota Europejska (WE) – spadkobierczynie dawnej EWG, funkcjonują na podstawie odrębnych traktatów założycielskich i w tym sensie każda z nich ma odrębną międzynarodową podmiotowość prawną¹. Traktat z Maastricht, który ustanowił Unię Europejską, nie zastąpił Traktatów Rzymskich i Traktatu Paryskiego. W rezultacie Wspólnoty Europejskie nadal istnieją wraz z Unią Europejską, której zakres przedmiotowy jest znacznie szerszy, aczkolwiek nie posiada ona podmiotowości prawnej². Wspólnoty Europejskie mają natomiast pełne zaplecze instytucjonalne suwerennego państwa, tj. władzę wykonawczą, wybierany w wyborach powszechnych parlament oraz sąd. Korzystają one ze wspólnych instytucji, które zostały wyodrębnione w 1958 r. (Parlament i Trybunał), oraz w 1967 r. (Rada i Komisja). Działania tych instytucji są regulowane przepisami konstytucji, w tym przypadku traktatami założycielskimi wraz z późniejszymi ich modyfikacjami. Podstawową cechą, odróżniającą instytucje wspólnotowe od innych organizacji międzynarodowych, jest założenie o ich niezależności w stosunku do państw członkowskich. W ramach struktur instytucjonalnych Wspólnot wyróżnia się instytucje podstawowe oraz instytucje wspomagające.

Instytucje podstawowe:

- Rada Europejska,
- Rada Unii Europejskiej (wcześniej Rada Ministrów),
- Komisja Europejska,
- Parlament Europejski,
- Europejski Trybunał Sprawiedliwości,
- Europejska Izba Obrachunkowa (Trybunał Rewidentów Księgowych).

Instytucje wspomagające:

¹ *Unia Europejska. Integracja Polski z Unią Europejską*, E. Kawecka-Wyrzykowska, E. Synowiec, IKCiHZ, Warszawa 1996, s. 58.

² UE nie jest nową organizacją międzynarodową, lecz stanowi nowy etap współpracy między państwami członkowskimi Wspólnot.

- Komitet Ekonomiczno-Społeczny,
- Komitet Regionów.

W instytucjach wspólnotowych zasiadają przedstawiciele krajów członkowskich WE. Często liczba reprezentantów z danego kraju w danej instytucji wspólnotowej jest ściśle określona i zależy od wielkości kraju i liczby jego mieszkańców. Podział miejsc w najważniejszych instytucjach wspólnotowych przedstawiono w tabl. 1.

Tablica 1.

Podział miejsc w najważniejszych instytucjach wspólnotowych

1997	Ludność (w tys.)	Miejsca w Radzie	Miejsca w Parlamencie Europejskim	Członkowie Komisji
Niemcy	81 661	10	99	2
Wielka Brytania	58 606	10	87	2
Francja	58 198	10	87	2
Włochy	57 301	10	87	2
Hiszpania	39 210	8	64	2
Holandia	15 459	5	31	1
Grecja	10 454	5	25	1
Belgia	10 137	5	25	1
Portugalia	9 917	5	25	1
Szwecja	8 827	4	22	1
Austria	8 047	4	21	1
Dania	5 228	3	16	1
Finlandia	5 108	3	16	1
Irlandia	3 598	3	15	1
Luksemburg	410	2	6	1
Razem	372 099	87	626	20
<i>Sposób podejmowania decyzji</i>		<i>Zwykle decyduje kwalifikowana większość głosów</i>	<i>Z reguły decyduje zwykła większość głosów</i>	

Źródło: Podstawy instytucjonalno-prawne Unii Europejskiej, materiały UKIE, 1998.

Jak już wspomniano, w stosunku do Unii Europejskiej zakres przedmiotowy Wspólnot Europejskich jest znacznie węższy, tzn. ogranicza się tylko do pierwszego filaru. Z kolei Unia Europejska posiada rozległe uprawnienia i kompetencje, które jednak nie dorównują władzy państwa, gdyż:

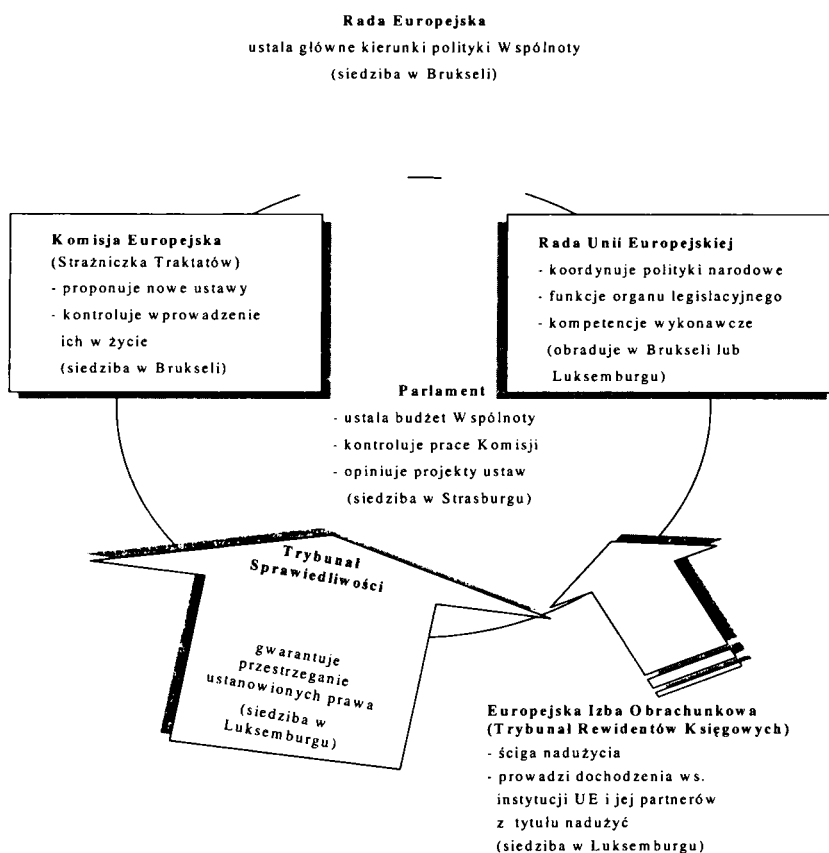
- Unia nie dysponuje stałą armią;
- nie posiada wyłącznych uprawnień w zakresie polityki zagranicznej;

- ma mały wpływ na wymiar sprawiedliwości i wewnętrzną politykę bezpieczeństwa poszczególnych państw członkowskich;
- kieruje się tzw. *zasadą subsydiarności*, zgodnie z którą działania na szczeblu ponadnarodowym (wspólnotowym) podejmuje się tylko wtedy, gdy pożądany cel nie może być w zadowalający sposób zrealizowany przez państwa członkowskie.

Institucje Wspólnot Europejskich działają w oparciu o zasady demokratyczne, co pozwala na skuteczne podejmowanie decyzji oraz kontrolę władzy wykonawczej. Tryb funkcjonowania i wzajemne stosunki instytucji Wspólnot zostaną przedstawione przez charakterystykę każdej z nich. System instytucjonalny WE zobrazuje rys. 1.

Rysunek 1.

Institucje Wspólnot Europejskich

Źródło: *Co to jest Unia Europejska*, Wyd. „Wokół Nas”, Gliwice 1994, s. 15.

2. Rada Europejska

Na mocy Traktatu z Maastricht Rada Europejska (European Council – EC) nie jest zaangażowana w procedurę podejmowania decyzji w ramach pierwszego filaru (z wyjątkiem Unii Gospodarczej i Walutowej)³. Została powołana jako naczelny organ polityczny. Składa się z głów państw, premierów i Przewodniczącego Komisji. Pomagają im ministrowie spraw zagranicznych państw członkowskich i członek Komisji. Rada Europejska spotyka się przynajmniej dwa razy w roku. Przewodniczy jej państwo członkowskie, które aktualnie sprawuje prezydencję. Przewodnictwo (prezydencja) trwa pół roku i zmienia się rotacyjnie. Posiedzenia Rady Europejskiej odbywają się w kraju sprawującym przewodnictwo lub w Brukseli.

Traktat Rzymski nie przewidywał spotkań szefów rządów państw członkowskich. Pierwsze spotkanie głów państw lub rządów odbyło się w Paryżu w lutym 1961 i od tego czasu przedstawiciele państw członkowskich spotykali się jeszcze pięć razy: w Bonn (lipiec 1961), w Rzymie (maj 1967), w Hadze (grudzień 1969), w Paryżu (październik 1972) i w Kopenhadze (grudzień 1973). Podczas szczytu w Paryżu w grudniu 1974 postanowiono oficjalnie, że szefowie rządów powinni spotykać się trzy razy w roku, tworząc w ten sposób Radę Europejską. Następnie w Jednolitym Akcie Europejskim (JAE – 1985, wszedł w życie w 1987 r.) określono częstość spotkań (co najmniej dwa razy w roku).

Dokumentem, który można przyjąć jako określający zadania Rady jest „Uroczysta deklaracja w sprawie Unii Europejskiej”, przyjęta przez szefów państw i rządów w 1983 r. w Stuttgarcie. Zgodnie z brzmieniem tego dokumentu, Rada Europejska przyjmuje na siebie następujące obowiązki:

- daje polityczny impuls konstrukcji europejskiej;
- ustala kwestie istotne dla jej wspierania;
- wydaje polityczne dyrektywy dla Wspólnot Europejskich i współpracy politycznej państw członkowskich;
- obraduje nad różnymi aspektami Unii Europejskiej starając się o osiągnięcie konsensusu;
- ustanawia nowe obszary wspólnotowej aktywności;
- wyraża wspólne stanowiska w kwestiach polityki zagranicznej państw członkowskich.

Traktat z Maastricht (1992) opisuje rolę Rady Europejskiej jako „nadawanie Unii odpowiedniego bodźca do rozwoju oraz definiowanie jej ogólnych zaleceń politycznych”. Ten sam artykuł obliguje RE do składania Parlamentowi Europejskiemu sprawozdania po każdym spotkaniu oraz rocznego sprawozdania „z postępu

³ Powstała w wyniku stosowanej od 1974 r. praktyki regularnego zbierania się szefów państw i rządów państw Wspólnoty Europejskiej wraz z ministrami spraw zagranicznych oraz przewodniczącymi i wiceprzewodniczącymi Komisji. JAE nadał tej praktyce ramy instytucjonalne.

osiągniętego przez Unię”⁴. Rola RE jest zatem podwójna: po pierwsze, nadaje ogólny kierunek polityczny Unii; po drugie, rozstrzyga sprawy, które nie dały się rozwiązać na poziomie Rady Ministrów. Traktat wymaga także od RE zdefiniowania zasad i ogólnych zaleceń, dotyczących Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa.

Spotkania Rady Europejskiej umożliwiają dwustronne rozmowy pomiędzy przywódcami i stanowią forum, na którym przywódcy polityczni mogą pokazać się w pięknym otoczeniu, zająć się osobistą dyplomacją i podejmować istotne inicjatywy. Stroną ujemną istnienia regularnych spotkań na szczycie jest bez wątpienia faktyczne podejmowanie decyzji w wielu ważnych sprawach, które w przeciwnym wypadku mogłyby być załatwiane na niższym szczeblu.

3. Rada Unii Europejskiej (dawna Rada Ministrów)

Zasady działania tej instytucji zostały określone w Traktacie Paryskim (art. 26), Traktacie Rzymskim (art. 145–148), a także Traktacie o UE (art. 150–154). Rada Unii Europejskiej (RUE) może występować jako typowy organ Wspólnoty wtedy, gdy decyzje podejmowane są w drodze głosowania kwalifikowanego lub jako „kolektyw państw członkowskich”, w ramach którego decyzje podejmowane są jednomyślnie przez przedstawicieli rządów państw członkowskich⁵.

Przewodnictwo w RUE (tak jak w Radzie Europejskiej) jest obejmowane na sześć miesięcy przez ministra reprezentującego dane państwo, po czym następuje wymiana na zasadzie rotacji według ustalonego harmonogramu (zestawienie 1).

Do głównych obowiązków przewodniczącego należy zawieranie porozumień we wszelkich możliwych kwestiach. Ministerstwo Spraw Zagranicznych państwa, które reprezentuje przewodniczący, przyjmuje na siebie, z pomocą sekretariatu Rady, obowiązek organizowania prac Rady przez tych sześć miesięcy. W związku z tym mówi się np. o przewodnictwie austriackim, włoskim itp. Stały sekretariat ogólny, złożony z 2300 urzędników, z których wszyscy mieszkają w Brukseli, jest podzielony na sześć wyspecjalizowanych departamentów, które obsługują odpowiednie rady. Urzędnicy sporządzają protokoły z posiedzeń Rady, sugerują przewodniczącemu uzgodnienia tekstów, a także dbają o to, aby akty prawne wydawane przez Radę były ujęte w języku prawniczym oraz opublikowane zgodnie z procedurą w Dzienniku Ustaw.

Rada spotyka się zazwyczaj w Brukseli, lecz trzy razy do roku (w kwietniu, czerwcu i październiku) w Luksemburgu. W czasie kadencji każdego przewodniczącego odbywa się spotkanie na szczycie szefów państw (Rada Europejska) w kraju, który sprawuje przewodnictwo. Dodatkowo przewodniczący zwołuje jedno nieformalne

⁴ Traktat z Maastricht o UE.

⁵ K. P o p o w i c z, *Podstawy instytucjonalno-prawne Unii Europejskiej*, Komitet Integracji Europejskiej/Biblioteka Europejska, Warszawa 1998, s. 82–83.

spotkanie weekendowe, zwykle w jakiejś rezydencji z dala od miasta, w celu wymiany poglądów na temat zagadnień długoterminowych – te spotkania nazywane są spotkaniami w Gynnich (nazwa pochodzi od zamku, znajdującego się w zachodnich Niemczech, gdzie odbyło się pierwsze spotkanie tego typu). Zebrania w Gynnich ani nie kończą się oficjalnymi konkluzjami, ani nie są wydawane po nich żadne oficjalne komunikaty.

Zestawienie 1.

Państwa obejmujące przewodnictwo (1996–2003)

Lata	Styczeń-czerwiec	Lipiec-grudzień
1996	Włochy	Irlandia
1997	Holandia	Luksemburg
1998	Wielka Brytania	Austria
1999	Niemcy	Finlandia
2000	Portugalia	Francja
2001	Szwecja	Belgia
2002	Hiszpania	Dania
2003	Grecja	Włochy
2004	Irlandia	

Rada Unii Europejskiej jest zasadniczym ciałem decyzyjnym we Wspólnotach i niezaprzeczalnie należy do najbardziej wpływowych organów. Posiada władzę zarówno wykonawczą, jak i legislacyjną. Parlament i RUE tworzą wspólną władzę budżetową. Rada odpowiada za autoryzowanie, przeglądanie oraz zamykanie negocjacji z państwami pretendującymi do członkostwa we WE. Siedzibą Rady jest Bruksela.

Rada Ministrów składa się z przedstawicieli każdego z państw członkowskich na poziomie ministerialnym. W jej zebraniach bierze udział przynajmniej jeden komisarz i urzędnicy sekretariatu Rady. Może ona zebrać się w wybranej przez siebie konfiguracji; w praktyce dzieli ona swoją pracę pomiędzy kilka rad, zajmujących się odpowiednimi dziedzinami. Posiedzenia ministrów spraw zagranicznych są zwoływane co najmniej raz w miesiącu, z wyjątkiem sierpnia. Ich zadaniem jest m.in. kierowanie pracami innych rad ministerialnych, a także przygotowanie, odbywających się dwa razy w roku, spotkań szefów rządów, zwane Radą Europejską.

Każde państwo członkowskie utrzymuje w Brukseli dość dużą liczbę przedstawicieli narodowych. Są wśród nich tzw. Stali Przedstawiciele (COREPER) oraz grupy robocze. COREPER skupia ambasadorów państw członkowskich, ich zastępców i współpracowników, zadaniem których jest przedyskutowanie harmonogramu nadchodzących spotkań Rady Unii Europejskiej. Grupy robocze, utworzone z urzędników cywilnych niższej rangi, wykonują prace przygotowawcze, zanim sprawy zostaną przedstawione Komitetowi Stałych Przedstawicieli, a następnie całej Radzie. Cotygodniowe zebrania grup roboczych nazywają się COREPER II. Obrady RUE nie są

jawne. W zależności od rodzaju uchwalanego aktu prawnego, wymagane jest głosowanie w Radzie poprzez:

- osiągnięcie większości bezwzględnej;
- osiągnięcie większości kwalifikowanej przy zastosowaniu głosów ważonych (każdemu państwu przypada liczba głosów, wynikająca z Traktatu i obliczona na podstawie danych statystycznych, dotyczących różnych dziedzin gospodarki);
- osiągnięcie jednomyślności.

Dla realizacji celów i zgodnie z postanowieniami Traktatu o Unii Europejskiej Rada Ministrów, czyli Rada Unii Europejskiej, ma następujące kompetencje:

- koordynuje ogólną politykę gospodarczą państw członkowskich;
- posiada kompetencje do podejmowania decyzji;
- przekazuje Komisji, poprzez przyjmowane przez siebie akty prawne, kompetencje wykonywania ustanowionych przez siebie przepisów prawnych.

Rada spełnia funkcje:

1. *prawodawczą* – jest ona głównym organem prawodawczym Wspólnot Europejskich i może stanowić prawo w sytuacji, gdy upoważnia ją do tego specjalny przepis. Rada wydaje rozporządzenia, dyrektywy i decyzje. Rada w przeważającej części uchwała akty prawne, stanowiące odpowiedniki rozporządzeń wykonawczych, przepisów administracyjnych bądź norm;
2. *ustalania polityki Wspólnot* – Rada zawiera umowy z państwami lub organizacjami międzynarodowymi (przy czym zawarcie niektórych typów umów następuje po uzyskaniu zgody Parlamentu), uchwała budżet Wspólnot (we współdziałaniu z Parlamentem);
3. *powoływania członków innych organów Wspólnot*, m.in. Trybunału Obrachunkowego, komitetów doradczych;
4. *koordynacyjną* – wykonuje ją w przypadku, gdy państwa członkowskie w danej dziedzinie zachowały kompetencje, a Rada wydaje opinie i zalecenia, z tym, że są one prawnie niewiążące;
5. *regulacyjną* – podejmuje środki w celu ujednoczenia przepisów prawnych, wpływających bezpośrednio na funkcjonowanie jednolitego rynku wewnętrznego, prowadzi politykę wizową.

Rada Unii Europejskiej, zgodnie z postanowieniami Traktatu z Maastricht, spełnia również pewne zadania związane z realizacją wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (II filar) oraz spraw wewnętrznych i wymiaru sprawiedliwości (III filar). Aktualną liczbę głosów w RUE oraz po rozszerzeniu przedstawia tabl. 2.

Tablica 2.

Głosowanie w Radzie za pomocą kwalifikowanej większości głosów obecnie
i po wejściu w życie Traktatu Nicejskiego (art. 205 TWE)

Państwo	Liczba głosów obecnie	Liczba głosów przewidziana w Traktacie Nicejskim
Państwa Unii Europejskiej		
Niemcy	10	29
Francja	10	29
Włochy	10	29
Wielka Brytania	10	29
Hiszpania	8	27
Holandia	5	13
Belgia	5	12
Grecja	5	12
Portugalia	5	12
Austria	4	10
Szwecja	4	10
Dania	3	7
Irlandia	3	7
Finlandia	3	7
Luksemburg	2	4
Razem	87	237
Kwalifikowana większość	62*	170^b
Blokująca mniejszość	26	88
		*
Państwa kandydujące do UE		
Polska		27
Rumunia		14
Czechy		12
Węgry		12
Bulgaria		10
Słowacja		7
Litwa		7
Łotwa		4
Słowenia		4
Estonia		4
Cypr		4
Malta		3
Razem	-	345
Kwalifikowana większość	-	258^c
Blokująca mniejszość	-	91
		*

* Członek Rady może dodatkowo domagać się weryfikacji, czy głosy oddane „za” reprezentują co najmniej 62% populacji UE, inaczej decyzja nie będzie mogła być przyjęta przez Radę

Źródło: Opracowano na podstawie: *Treaty of Nice. Provisional text approved by the Intergovernmental Conference on institutional reform*, SN 533/00, Brussels, 12 December 2000. Także *Unia Europejska. Przygotowanie Polski do członkostwa*, red. E. Kawecka-Wyrzykowska, IKCiHZ, Warszawa 2001, s. 83–90.

4. Komisja Europejska

Komisja Europejska jest najważniejszym organem wykonawczym, składającym się z komisarzy wskazywanych przez państwa członkowskie. Została utworzona w 1958 r. najpierw pod nazwą Komisja, następnie w 1967 r. stała się Komisją Wspólnot Europejskich (wspólnym organem EWWiS, EUROATOM-u i EWG), a od 1993 r. nosi obecną nazwę i ma siedzibę w Brukseli. Komisja, nazywana też administracją publiczną Wspólnot, jest organem nietypowym wśród międzynarodowych ciał administracyjnych, w związku z połączeniem działań i odpowiedzialności administracyjnej, wykonawczej, prawodawczej i sędowniczej. Komisja stoi na straży prawa wspólnotowego, jest motorem integracji oraz reprezentuje interesy WE w stosunkach wewnętrznych i zewnętrznych.

Komisja składa się obecnie z 20 komisarzy, po dwóch z każdego z pięciu większych państw (Francji, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Hiszpanii i Włoch) i po jednym z pozostałych dziesięciu państw członkowskich. Traktat z Maastricht przedłużył ich kadencję z czterech do pięciu lat, aby pokrywała się z kadencją Parlamentu Europejskiego, który odgrywa obecnie decydującą rolę w mianowaniu komisarzy oraz przewodniczącego Komisji.

Postanowienia traktatów wymagają od Komisarzy całkowitej niezawisłości w wykonywaniu powierzonych im obowiązków, a także nie wolno im przyjmować instrukcji od żadnego rządu ani innego ciała. Zabronione jest również obejmowanie przez Komisarzy innej posady, płatnej lub nie. Indywidualni Komisarze mogą zostać zwolnieni jedynie przez Trybunał na wniosek Rady Ministrów lub samej Komisji, natomiast kolektywnie może ich odwołać jedynie Parlament Europejski (votum nieufności).

Przewodniczący Komisji wybierany jest na okres 5 lat. Każda komisja przyjmuje swoją potoczną nazwę od nazwiska przewodniczącego. Komisja może mianować jednego lub dwóch wiceprzewodniczących. Każdy komisarz jest odpowiedzialny za jedną lub więcej z 24 dyrekcji generalnych i 12 innych biur pomocniczych (m.in. Biuro Prawne, Biuro Statystyczne, Biuro Tłumaczeń itd.), na które jest podzielona Komisja.

Członkowie Komisji spotykają się jako kolegium w każdą środę rano. Decyzje podejmowane są na podstawie głosowania większościowego, które wynika z zasady zbiorowej odpowiedzialności Komisji.

Wszystkie oficjalne dokumenty są tłumaczone, a także zebrania tłumaczy się symultanicznie na 11 języków, ale większość spraw bieżących jest omawiana w języku angielskim lub francuskim.

Komisarze i ich teki (lata 1999–2004)

Imię i nazwisko	Funkcje
Romano Prodi	przewodniczący
Neil Kinnock	wiceprzewodniczący reforma administracyjna
Loyola De Palacio	wiceprzewodniczący stosunki z parlamentem europejskim transport i energia
Mario Monti	konkurencja
Franz Fischler	rolnictwo rozwój terenów wiejskich i rybołówstwa
Erkki Liikanen	społeczeństwo informacyjne
Frits Bolkestein	rynek wewnętrzny
Philippe Busquin	badania
Pedro Solbes Mira	ekonomia i finanse sprawy walutowe
Paul Nielson	rozwój pomoc humanitarna
Günter Vereugen	rozszerzenie Unii
Chris Patten	stosunki zewnętrzne
Pascal Lamy	handel
David Byrne	zdrowie ochrona konsumenta
Michel Barnier	polityka regionalna
Viviane Reding	edukacja i kultura
Michaele Schreyer	budżet
Margot Wallström	środowisko
Antonio Vilorino	sądownictwo sprawy wewnętrzne
Anna Diamantopoulou	zatrudnienie i sprawy socjalne

Źródło: *The European Union. Encyclopedia and Directory 1996*, London 1999, s. XXII.

Komisja jest czasem określana jako „strażnik traktatów”, gdyż jest władna wydawać: rozporządzenia, opinie, dyrektywy, decyzje i zalecenia. Posiada też prawo inicjatywy w procedurze legislacyjnej oraz bierze udział w każdym etapie procesu prawodawczego.

Komisja spełnia funkcję kontrolną, realizowaną poprzez nadzór nad stosowaniem prawa wspólnotowego przez organy wspólnotowe, państwa członkowskie, osoby prawne i fizyczne. Jest ona uprawniona do podjęcia środków, służących przywróceniu stanu pożądanego. Środki te polegają na postępowaniu upominawczym,

wydawaniu decyzji, nakładaniu kary pieniężnej lub kierowaniu spraw do Trybunału Sprawiedliwości.

Komisja Europejska jest także odpowiedzialna za negocjowanie w imieniu wszystkich państw członkowskich wszelkich umów dwu- lub wielostronnych, których stroną jest Wspólnota. Ponadto odpowiada za utrzymywanie kontaktów z organizacjami międzynarodowymi (np. ONZ, WTO). Komisja posiada biura informacyjne we wszystkich państwach członkowskich oraz delegatury w wielu innych krajach, w tym w prawie wszystkich krajach stowarzyszonych ze Wspólnotami.

Komisja jest odpowiedzialna za realizację budżetu i składanie rozliczeń na zakończenie każdego roku w ramach procedury absolutorium. Ma również znaczne autonomiczne uprawnienia, jeśli chodzi o politykę w zakresie konkurencji oraz prowadzenie wspólnej polityki rolnej. Komisja kieruje różnymi funduszami utworzonymi przez Wspólnotę (Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnych, Fundusz Socjalny, Fundusz Regionalny i Fundusz Spójności itd.)⁶.

Podstawą tych wszystkich kompetencji jest tzw. „własna moc decyzyjna” Komisji, czyli prawo do samodzielnego decydowania co do tematyki i czasu przedstawienia danej propozycji, czy też innego działania. Na przykład na każdym etapie procedury legislacyjnej Komisja ma prawo wycofać lub poprawić swoją propozycję, może także zdecydować, czy przyjąć, czy odrzucić poprawki, zaproponowane przez Parlament Europejski. Komisja również postanawia, kiedy i na jakich podstawach wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości. To właśnie realizowanie tej władzy decyzyjnej czyni Komisję autonomiczną instytucją polityczną, a nie zwykłym urzędem administracyjnym.

5. Parlament Europejski

Pierwowzorem obecnego Parlamentu było Zgromadzenie, instytucja Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali, która została utworzona w Strasburgu jako ciało wyłącznie doradcze (wrzesień 1952 r.). Zgromadzenie składało się z 78 deputowanych – członków parlamentów narodowych.

Na mocy fuzji Zgromadzenia i nowo utworzonych organów przedstawicielskich EWG i EUROATOM-u powstało Europejskie Zgromadzenie Parlamentarne. Pierwsze posiedzenie Zgromadzenia odbyło się 19 marca 1958 r., uczestniczyło w nim już 142 członków, a przewodniczącym wybrano Roberta Schumana. Cztery lata później, tj. w marcu 1962 r., przyjęto nową nazwę – Parlament Europejski.

⁶ Kompetencje Komisji opracowano m.in. na podstawie: M. G r e t a, W. K a s p e r k i e w i c z, *System instytucjonalny Wspólnot Europejskich – znaczenie i funkcje Komisji Europejskiej*, „Studia Prawno-Ekonomiczne”, tom LXVII, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź 2003, s. 169–191.

W 1973 r. zwiększono liczbę członków Parlamentu do 198 w związku z przystąpieniem do Wspólnoty Danii, Irlandii i Wielkiej Brytanii. Na mocy traktatów podpisanych w Luksemburgu w 1970 r. oraz w Brukseli w 1975 r. w niewielkim stopniu zwiększono uprawnienia (szczególnie w sprawach wiążących się z budżetem). W 1976 r. Rada przyjęła „Akt o wyborach bezpośrednich do Parlamentu Europejskiego”. Od 1979 r. deputowani do Parlamentu Europejskiego wybierani są w wyborach bezpośrednich przez obywateli Wspólnot. Kadencja Parlamentu została ustalona na pięć lat.

Wybory bezpośrednie w czerwcu 1979 r. były pierwszymi międzynarodowymi wyborami w historii, angażowały elektorat ponad 190 mln osób. Pierwszy bezpośrednio wybrany Parlament w latach 1979–1984 stał się wzorem dla kolejnych. Wykazał prawdziwą determinację, aby nie tylko wykorzystywać w pełni swoje kompetencje i rozszerzać je przy każdej okazji, lecz także radykalnie reformować całą strukturę instytucjonalną Wspólnoty. Parlament Europejski nie stanowi prawa wspólnotowego, ale uczestniczy w procesie decyzyjnym. Jest on wskaźnikiem demokratycznej kontroli i odpowiedzialności w odniesieniu do innych instytucji Wspólnoty Europejskiej. Parlament nie ma władzy ustawodawczej we Wspólnocie, a jego statut jest nieporównywalny z narodowymi parlamentami szeregu państw członkowskich.

Organ ten składa się z 626 członków wybieranych w wyborach europejskich, odbywających się co pięć lat na całym terenie Piętnastki. Siedzibą Parlamentu jest Strasburg, ale komisje spotykają się w Brukseli, a sekretariat podzielony jest pomiędzy Brukselę a Luksemburg. Członkom Parlamentu przysługują określone przywileje i immunitety, służące wykonywaniu mandatu. Parlament, zgodnie z Traktatem o Wspólnocie Europejskiej, składa się z Prezydenta Parlamentu i Prezydium, dodatkowo Parlament tworzy komisje stałe lub tymczasowe *ad hoc*, określając jednocześnie zakres ich kompetencji (jest ich około 20). Deputowani do Parlamentu zorganizowani są we frakcje, zgodnie z przynależnością partyjną, a nie narodową. Rola Parlamentu Europejskiego w systemie prawno-politycznym Wspólnot stale rośnie, aczkolwiek Parlament w dalszym ciągu nie posiada charakterystycznego dla parlamentów krajowych uprawnienia prawotwórczego.

Liczbę parlamentarzystów z poszczególnych państw wraz z uwzględnieniem najbliższego poszerzenia przedstawiono w tabl. 4, zaś frakcje polityczne obrazuje rys. 2.

Obecnie wybory europejskie odbywają się na podstawie różnych systemów narodowych, z których wszystkie, za wyjątkiem ordynacji większościowej w Wielkiej Brytanii, stanowią jakąś formę ordynacji proporcjonalnej. Liczba mandatów dla każdego z państw członkowskich została ustalona w Akcie o Wyborach Europejskich z roku 1976, a od tego czasu zmieniana była w ramach kolejnych traktatów o przystąpieniu oraz na podstawie decyzji, podjętej przez Radę Europejską w grudniu 1992 r. Może ona zostać zmieniona tylko w drodze jednogłośnego porozumienia. Członkowie Parlamentu Europejskiego otrzymują taką samą pensję jak posłowie w ich własnych krajach, w związku z tym różnice są bardzo duże (najniżej opłacani są parlamentarzyści z Portugalii, najlepiej – z Francji i Niemiec). Istnieje jednak wspólny system kosztów i diet, płatnych z budżetu Parlamentu Europejskiego i obliczanych w euro.

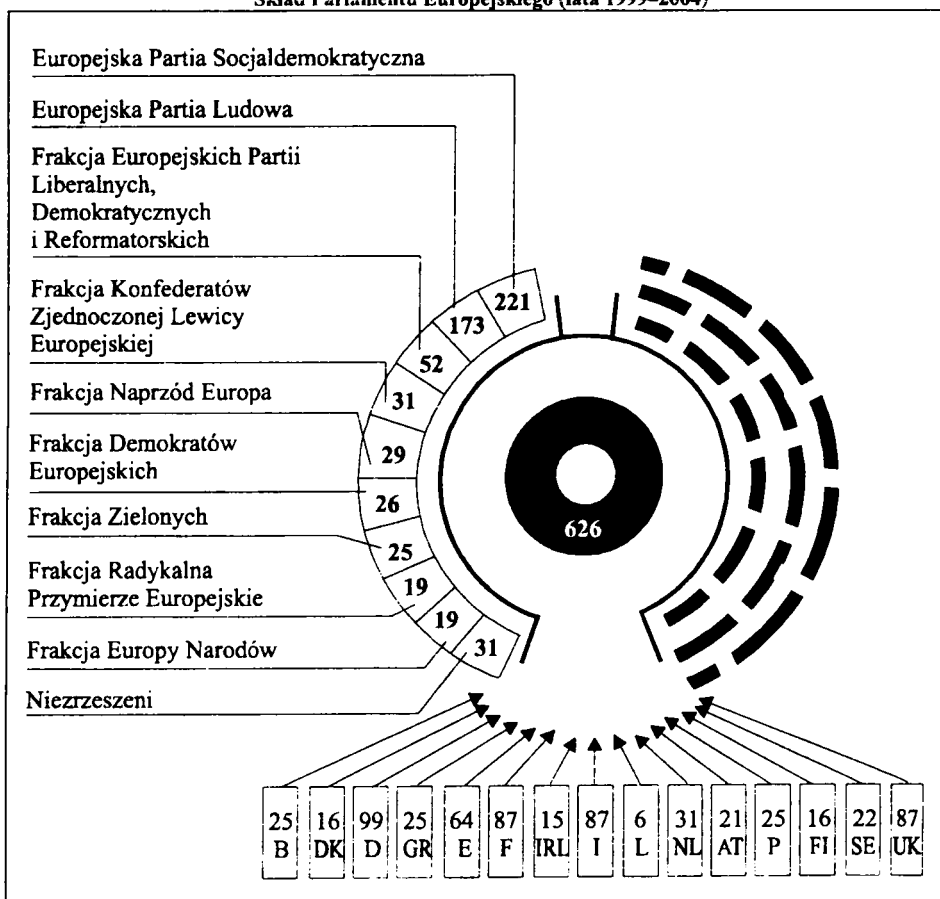
Tablica 4.

Obecny i przyszły (po wejściu w życie Traktatu Nicejskiego) podział miejsc w Parlamencie Europejskim między państwa członkowskie UE (art. 190 TWE)

Państwo	Obecna liczba miejsc w Parlamencie Europejskim	Liczba miejsc w Parlamencie Europ. przewidziana w Traktacie Nicejskim
Państwa Unii Europejskiej		
Niemcy	99	99
Francja	87	72
Włochy	87	72
Wielka Brytania	87	72
Hiszpania	64	50
Holandia	31	25
Belgia	25	22
Grecja	25	22
Portugalia	25	22
Szwecja	22	18
Austria	21	17
Dania	16	13
Finlandia	16	13
Irlandia	15	12
Luksemburg	6	
Razem	626	535
Państwa kandydujące do UE		
Polska		50
Rumunia		33
Czechy		20
Węgry		20
Bułgaria		17
Słowacja		13
Litwa		12
Łotwa		8
Słowenia		7
Estonia		6
Cypr		6
Malta		5
Razem		732

Źródło: Opracowano na podstawie: *Treaty of Nice. Provisional text approved by the Intergovernmental Conference on institutional reform*, SN 533/00, Brussels, 12 December 2000. Także *Unia Europejska. Przygotowanie Polski do członkostwa*, red. E. Kawecka-Wyrzykowska, IKCiHZ, Warszawa 2001, s. 83–90.

Skład Parlamentu Europejskiego (lata 1999–2004)

Ź r ó d ł o: *Die Organe und Institutionen der Europäischen Union*, Europäischen Union – EUR OP, Luxembourg 1995, s. 5.

W parlamencie działa 20 stałych komisji, których urzędnicy wybierani są co dwa i pół roku. Stałe komisje parlamentarne spotykają się w Brukseli przynajmniej raz w miesiącu na dwa dni, a zajmują się następującymi tematami⁶:

1. Polityka zagraniczna i bezpieczeństwo.
2. Rolnictwo i rozwój wsi.
3. Budżety.
4. Sprawy gospodarczo-walutowe oraz polityka przemysłowa.

⁶ *Das Europäische Parlament und die Erweiterung der Europäischen Union*, Berlin 2002.

5. Energetyka, badania naukowe i technologia.
6. Zewnętrzne stosunki gospodarcze.
7. Sprawy prawne i prawa obywateli.
8. Sprawy społeczne, zatrudnienie, środowisko pracy.
9. Polityka regionalna, planowanie regionalne, kontakty z władzami regionalnymi i lokalnymi.
10. Transport i turystyka.
11. Ochrona środowiska, zdrowie publiczne i ochrona konsumenta.
12. Kultura, młodzież, edukacja i media.
13. Rozwój i współpraca.
14. Wolności obywatelskie.
15. Kontrola budżetowa.
16. Sprawy instytucjonalne.
17. Rybołówstwo.
18. Przepisy proceduralne, weryfikacja dokumentów osobistych i immunitetów.
19. Prawa kobiet.
20. Petycje.

Parlament może także powoływać *ad hoc* komisje tymczasowe lub Komitety Dochodzeniowe „do badania naruszeń prawa wspólnoty lub przypadków błędów administracyjnych przy wprowadzaniu prawa Wspólnoty”.

Przez większą część roku Parlament pracuje w cyklu miesięcznym: dwa tygodnie, podczas których odbywają się spotkania komisji, jeden tydzień w miarę możliwości wolny od zebrań komisji, tak, aby mogły się spotkać grupy polityczne, czwarty tydzień spędzony w Strasburgu. Traktat Rzymski wymaga od Parlamentu odbywania dorocznej sesji, która rozpoczyna się w drugi wtorek marca.

Uchwały Parlamentu podejmowane są w zasadzie większością głosów, w niektórych przypadkach Traktat o Wspólnotach Europejskich przewiduje większość kwalifikowaną, w sporadycznych przypadkach wystarcza zwykła większość głosów.

Parlament Europejski posiada kompetencje w następujących dziedzinach⁷:

1. *Prawodawczej* – Parlament może badać i wносить poprawki do wszystkich propozycji prawodawczych na mocy różnych procedur, jednak w końcowym stadium podjęcie decyzji jest pozostawiane radzie.
2. *Ustawodawczej* – rola ustawodawcza Parlamentu sprowadza się do funkcji doradczej; zwykle jest on proszony o wydanie opinii w sprawach projektów dyrektyw lub rozporządzeń, przedłożonych przez Komisję. Jednolity Akt Europejski oraz Traktat z Maastricht wprowadziły zmiany w kompetencjach Parlamentu; zyskał on większe uprawnienia w zakresie wprowadzania poprawek do przepisów prawnych, a dzięki tzw. procedurze „zgody negatywnej” otrzymał prawo zawetowania pewnych aktów prawnych poprzez uzyskanie większości

⁷ *Das Europäische Parlament...*

w głosowaniu. Traktat z Maastricht dawał także Parlamentowi nowe prawo inicjatywy, na mocy którego może większością głosów zobowiązać Komisję do podjęcia działań w określonej dziedzinie.

3. *Kontrolnej* – uprawnienia kontrolne zostały określone w Traktacie Rzymskim. Należą do nich: prawo do zadawania Komisji pytań pisemnych i ustnych, dyskusji nad Ogólnym Sprawozdaniem Rocznym przedstawionym przez Komisję, odrzucenia rocznego budżetu, uchwalenia wotum nieufności, które może spowodować dymisję całej Komisji.
4. *Ustalania Polityki Wspólnoty Europejskiej* – Parlament współdziała w tworzeniu budżetu Wspólnot; oficjalnie określono, że budżet jest formowany wspólnie przez Parlament i Radę Ministrów, oraz, że nie może on zostać zatwierdzony bez zgody Parlamentu. Budżet jest formowany w ramach pięciu etapów:
 - Komisja przygotowuje wstępny projekt budżetu, który następnie przedkłada Radzie Ministrów (do dnia 1 września roku poprzedzającego);
 - Rada wnosi poprawki do wstępnego projektu oraz uchwała projekt budżetu, który następnie przedkłada Parlamentowi do 5 października;
 - Parlament ma 45 dni, aby zająć swoje stanowisko w stosunku do budżetu;
 - Rada podejmuje ostateczną decyzję w sprawie zmian, przedstawionych przez Parlament. Jeśli zmiany nie dotyczą podwyższenia wydatków, wystarczy kwalifikowana większość głosów, aby zostały przyjęte przez Radę, natomiast jeśli dotyczą one podwyższenia wydatków, wymagana jest bezwzględna większość, aby zostały odrzucone;
 - Parlament może przyjąć zmiany lub zatwierdzić budżet. Może także odrzucić budżet większością dwóch trzecich głosów przy obecności większości deputowanych, reprezentujących grupę stanowiącą większość w Parlamencie. Parlament wyraża również zgodę na stowarzyszenie państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej z Unią i na wstąpienie państwa trzeciego do Wspólnoty.
5. *Decyzyjnej lub współdecyzyjnej* – o obsadzie personalnej innych organów wspólnotowych – Parlament mianuje Rzecznika Praw Obywatelskich, wyraża również aprobatę dla powołania osób do Komisji Europejskiej⁸.

6. Trybunał Sprawiedliwości

Traktaty Rzymskie ustanowiły w 1957 r. Trybunał Sprawiedliwości – wspólny organ sądowy dla trzech Wspólnot Europejskich. Ma siedzibę w Luksemburgu. Działa jako rzeczywisty organ ponadpaństwowy, niezależny od interesów poszczególnych

⁸ W. Weidenfeld, W. Wesels, *Europa od A do Z. Podręcznik integracji europejskiej*, Wydawnictwo „Wokół Nas”, Gliwice 1999.

państw członkowskich. Składa się z 15 sędziów, mających status funkcjonariuszy międzynarodowych, powołanych przez Radę UE za zgodą wszystkich państw członkowskich. Wybrani sędziowie wspierani są przez 9 rzeczników generalnych. Kadencja Trybunału trwa sześć lat, ale co trzy lata jest wymieniana połowa składu. Również na trzy lata sędziowie wybierają ze swego składu przewodniczącego. Sędziowie nie mogą prowadzić działalności politycznej, zawodowej ani piastować żadnych urzędów. Członkowie Trybunału wybierają spośród siebie przewodniczącego na odnawialny trzyletni okres. Trybunał zazwyczaj odbywa posiedzenia w zespole trzech lub pięciu sędziów, rzadziej na sesjach plenarnych, na których wymagane jest *quorum* siedmiu osób. Starszym urzędnikiem Trybunału jest rejestrator.

Postępowanie przed Trybunałem jest dosyć skomplikowane i składa się z części pisemnej i ustnej. Organem pomocniczym w zakresie prowadzenia postępowania są rzecznicy generalni, którzy po zapoznaniu się z całością przedstawionego Trybunałowi materiału sporządzają wnioski końcowe, stanowiące konkretne propozycje rozstrzygnięcia sporu. Orzeczenia Trybunału zapadają na posiedzeniu jawnym i są prawomocne z dniem ogłoszenia.

Trybunał Sprawiedliwości rozpatruje sześć rodzajów spraw:

1. Spory między państwami członkowskimi.
2. Spory między Wspólnotą Europejską a państwami członkowskimi.
3. Spory między instytucjami wspólnotowymi.
4. Spory między osobami indywidualnymi, stowarzyszeniami i Wspólnotą (a także jej personelem).
5. Opinie dotyczące porozumień międzynarodowych.
6. Wstępne orzeczenia w sprawach przedstawionych przez sądy narodowe.

Trybunał Sprawiedliwości jest sądem Wspólnoty Europejskiej, działa w jej granicach, ale nie jest hierarchicznie powiązany z sądami niższej instancji. Jeżeli sąd narodowy, rozpatrując daną sprawę uwikłaną w prawo Wspólnoty, które jest nadrzędne w stosunku do praw krajowych, ma wątpliwości, co ustawodawstwo wspólnotowe mówi w tym przypadku, powinien przedstawić całą sprawę Trybunałowi Sprawiedliwości. Wtedy Trybunał przygotowuje wstępne orzeczenie, które sędziowie w danym kraju muszą wziąć pod uwagę przy formułowaniu własnego orzeczenia. Trybunał Sprawiedliwości nie posiada jednak żadnych kompetencji, jeśli chodzi o stosowanie i interpretację ustawodawstwa narodowego.

Jednolity Akt Europejski przewidywał utworzenie Sądu Pierwszej Instancji, którego celem było odciążenie Trybunału od pewnych kategorii spraw, wnoszonych przez osoby fizyczne lub prawne. Sąd Pierwszej Instancji, składający się z piętnastu sędziów z każdego z państw członkowskich, rozpoczął prace we wrześniu 1989 r. Sędziowie wybierani są na okres sześciu lat (przewodniczący na trzyletnią kadencję).

Działania Sądu Pierwszej Instancji obejmują swym zasięgiem m.in.:

- rozstrzyganie sporów pomiędzy instytucjami Wspólnoty a ich pracownikami (sprawy pracownicze);

- postępowanie wnoszone przeciwko Komisji na mocy Traktatu Paryskiego w kwestii przecięć, kontyngentów produkcyjnych, cen, restrykcyjnych umów i koncentracji;
- sprawy w kwestiach anulowania ustawodawstwa Wspólnoty, niewypełnienia warunków wprowadzenia w życie owego ustawodawstwa;
- sprawy pozostające w związku z postępowaniem antydumpingowym oraz własnością intelektualną⁹.

Orzeczenia Sądu Pierwszej Instancji mogą być zaskarżane do Trybunału Sprawiedliwości w terminie dwumiesięcznym, lecz wyłącznie co do zgodności tychże orzeczeń z prawem. Sąd Pierwszej Instancji nie jest uprawniony do wydawania orzeczeń wstępnych.

7. Europejska Izba Obrachunkowa, czyli Trybunał Rewidentów Księgowych

Europejska Izba Obrachunkowa w literaturze polskiej występuje też pod następującymi nazwami: Trybunał Obrachunkowy, Izba Rewidentów Księgowych oraz Trybunał Rewidentów Księgowych.

Trybunał Rewidentów Księgowych powołano do życia w 1975 r.¹⁰ w celu wykrywania nadużyć finansowych, jednak status organu Wspólnoty nadano mu dopiero na mocy Traktatu z Maastricht. Składa się z funkcjonariuszy międzynarodowych, którzy kontrolują finanse WE. Główną przesłanką jego utworzenia była chęć przeciwdziałania nadużyciom finansowym, dokonywanym za pomocą środków wspólnotowych. Potrzebę powołania tego typu instytucji zdominował fakt, że w obliczu płacenia coraz wyższych składek do budżetu Wspólnot przez kraje członkowskie stopy wzrostu gospodarczego w tych krajach spadały.

Trybunał Obrachunkowy ma swą siedzibę w Luksemburgu. Organ ten składa się z 15 osób reprezentantów każdego państwa Wspólnot oraz personelu w liczbie 400 osób. Członkowie Trybunału mianowani są przez Radę UE na odnawialną sześcioletnią kadencję; przewodniczący wybierany jest na trzyletni okres.

Zadaniem Trybunału jest kontrola legalności przychodów i wydatków Wspólnoty, jak również wszystkich narodowych, regionalnych oraz lokalnych instytucji, które otrzymują fundusze Wspólnot lub nimi obracają, w tym również pożyczonymi za pośrednictwem Europejskiego Banku Inwestycyjnego, zarówno w państwach

⁹ J. A. W o j c i e c h o w s k i, *Instytucje i porządek prawny Wspólnot Europejskich*, INFOR, Warszawa 1995. *Unia Europejska. Przygotowania Polski do członkostwa*, red. E. Kawecka-Wyrzykowska, E. Synowiec, IKCiHZ, Warszawa 2001, s. 106–110.

¹⁰ W lipcu 1975 r. przedstawiciele państw członkowskich podpisali traktat w sprawach budżetowych i finansowych, który m.in. wzmacniał zakres władzy budżetowej Parlamentu Europejskiego. Na mocy tego traktatu, który wszedł w życie w 1977 r., wprowadzone zostały daleko idące zmiany w mechanizmach kontroli zewnętrznej. Zarząd Audytorów został zastąpiony przez Trybunał Obrachunkowy.

członkowskich, jak i poza nimi. Do obowiązków Trybunału należy również zagwarantowanie, aby zarządzanie finansami było właściwe. Trybunał Obrachunkowy nie posiada faktycznej władzy, potrzebnej do wydawania wyroków, żądania spłaty niewłaściwie wykorzystanych funduszy, czy nakładania jakichkolwiek sankcji. Co roku Trybunał składa, poza okresowymi częściowymi sprawozdaniami, sporządzanymi na wniosek danej instytucji Wspólnoty, sprawozdania publikowane w Dzienniku Urzędowym Wspólnot. Pierwotnie odpowiedzialność za kontrolę finansową była ograniczona do niewielkiego Zarządu Audytorów, złożonego w większości z urzędników narodowych biur obrachunkowych lub Ministerstwa Finansów państw członkowskich.

8. Komitet Ekonomiczno-Społeczny (KES)

Komitet Ekonomiczno-Społeczny (znany także jako „EcoSoc”) jest ciałem czysto doradczym, z którym w bardzo szerokim zakresie muszą się konsultować Komisja Europejska i Rada Unii Europejskiej. Komitet ma niewiele formalnych kompetencji, nie posiada własnego budżetu, a w przypadku niedopełnienia przez niego obowiązku sformułowania opinii może jedynie opóźnić się przyjęcie danego aktu prawnego przez Komisję i RUE. „Komitet składa się z przedstawicieli różnych dziedzin życia gospodarczego i społecznego, w szczególności z przedstawicieli producentów, rolników, przewoźników, pracobiorców, kupców, rzemieślników, przedstawicieli wolnych zawodów i innych grup społecznych”¹¹.

W skład Komitetu wchodzi 222 członków i taka sama liczba zastępców, nominowanych przez kraje członkowskie na czteroletnią kadencję, która może ulec przedłużeniu. Poszczególne państwa rekomendują członków do KES według następującego klucza:

Austria	– 12	Niemcy	– 24	Francja	– 24
Belgia	– 12	Grecja	– 12	Włochy	– 24
Irlandia	– 9	Portugalia	– 12	Hiszpania	– 21
Dania	– 9	Finlandia	– 9	Holandia	– 12
Wielka Brytania	– 24	Szwecja	– 12	Luksemburg	– 6

Zgodnie z Traktatem Nicejskim, po rozszerzeniu WE liczba członków KES nie będzie mogła przekroczyć 350. Dla dotychczasowych członków WE nie ulegnie zmianie, zaś dla nowo przyjętych krajów będzie się przedstawiać następująco:

Polska	– 21	Łotwa, Słowenia, Estonia	– po 7
Rumunia	– 15	Cypr	– 6

¹¹ Artykuł 193 Traktatu o WE.

Czechy, Węgry, Bułgaria	– po 12	Słowacja i Litwa	– po 9
Malta	– 5 ¹² .		

Członkowie KES są przedstawicielami różnych kategorii działalności gospodarczej i społecznej (m.in. rolników, robotników, handlowców, rzemieślników itd.) i dzielą się na trzy grupy: (I) reprezentująca pracodawców, (II) reprezentująca pracowników, (III) reprezentująca różne interesy konsumentów, rolników, przedstawicieli wolnych zawodów, pracowników akademickich itp. Wprowadzenie członkowie Komitetu są wybierani na okres czterech lat, ale przewodniczący na kadencję dwuletnią. Na ogół przewodnictwo obejmuje kolejno przedstawiciel każdej z trzech grup. Przedstawiciele KES pracują na pół etatu, nie pobierając za to pensji, dostają jedynie zwrot kosztów podróży i zakwaterowania.

Siedzibą Komitetu jest Bruksela i tam też członkowie spotykają się raz w miesiącu. KES realizuje swoje prace doradcze za pomocą dziewięciu wyspecjalizowanych sekcji, które przygotowują opinie do zatwierdzenia na sesji plenarnej. Są to: sekcja rolna; transportowa i komunikacyjna; spraw energetycznych; przemysłowa, handlowa, ds. rzemiosła i usług; spraw socjalnych; spraw ekonomicznych i finansowych; stosunków zewnętrznych; rozwoju regionalnego; ochrony środowiska naturalnego, ochrony zdrowia i spraw konsumenckich. Członkowie głosują we własnym imieniu, a zasiadają w porządku alfabetycznym, nie według grup. W większości spraw, którymi zajmuje się Komitet, podział dokonuje się raczej wewnątrz grup niż pomiędzy nimi. Wpływ Komitetu na ustawodawstwo Wspólnoty ma raczej charakter techniczny i wiąże się z wydawaniem ekspertyz, o które proszeni są jego członkowie.

9. Komitet Regionów

Komitet Regionów został powołany na mocy Traktatu z Maastricht jako ucieleśnienie zasady subsydiarności¹³. Jest on organem doradczym WE i po raz pierwszy zebrał się w marcu 1994 r. W jego skład wchodzi 222 reprezentantów regionalnych i lokalnych organów krajów członkowskich, nominowanych przez Radę w drodze jednomyślnej decyzji (na obszarze Wspólnoty istnieje ok. 200 regionów)¹⁴. Kadencja członków Komitetu trwa cztery lata i jest odnawialna. Organ ten dzieli wspólny sekretariat w Brukseli z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym. Od lipca 1994 r.

¹² *Treaty of Nicei Provisional text approved by the Intergovernmental Conference on institutional reform*, SN 533/00, Brussels, 12 December 2000; *Treaty on European Union*, Council of the European Communities, Commission of the European Communities, Brussels–Luxembourg 2002.

¹³ Powstał z inicjatywy niemieckiej przy poparciu Hiszpanii na mocy Traktatu z Maastricht, art. 198.

¹⁴ Zgodnie z Traktatem Nicejskim, po poszerzeniu liczba członków nie może przekroczyć 350, a skład członkowski (liczbowo według państw) jest identyczny jak w KES; patrz punkt 7. niniejszego opracowania, *Treaty of Nicei...*, *Treaty of European Union...*

Komitet ma swojego sekretarza generalnego. Prawie wszyscy członkowie posiadają biura wyborcze na poziomie regionalnym lub lokalnym w swoich krajach.

Zadaniem Komitetu jest wydawanie opinii w sprawach projektowanych aktów prawnych WE, które prawdopodobnie będą miały wpływ na różne regiony państw członkowskich. Rada UE i Komisja obowiązane są konsultować projekty aktów prawnych z Komitetem Regionów w przypadkach przewidzianych przepisami traktatów. Komitet może również wydać opinie, jeśli uzna, że działania podejmowane przez Radę lub Komisję dotyczą problemów regionalnych.

Konsultacje z Komitetem muszą być prowadzone w zakresie pięciu polityk. Są to: edukacja, kształcenie zawodowe i młodzież; kultura; ochrona zdrowia; transeuropejskie sieci transportowe, telekomunikacyjne i energetyczne; spójność ekonomiczno-społeczna.

Członków Komitetu nie obowiązują żadne instrukcje, wykonują swoje obowiązki w sposób całkowicie niezależny, w ogólnym interesie Wspólnoty.

Maria Greta, Witold Kasperkiewicz

INSTITUTIONAL SYSTEM OF THE EUROPEAN COMMUNITIES

(Summary)

The following article analyses the institutional system of the European Communities. The main focus of this article is on the presentation of the institutions, organizational structure of their capabilities and functions.